



Holbergsgade 6
DK-1057 København K

T +45 7226 9000
F +45 7226 9001
M sum@sum.dk
W sum.dk

Folketingets Sundheds- og Ældreudvalg

Dato: 20. oktober 2015
Enhed: Primær Sundhed
Sagsbeh.: SUMEER
Sagsnr.: 1505766
Dok. nr.: 1789735

Folketingets Sundheds- og Ældreudvalg har den 16. september stillet følgende spørgsmål nr. 194 (Alm. del) til sundheds- og ældreministeren, som hermed besvares. Spørgsmålet er stillet efter ønske fra Carolina Magdalene Maier (ALT).

Spørgsmål nr. 194:

”Vil ministeren redegøre for, hvad en fordobling af tobakspriserne vil betyde for hhv. gennemsnitslevealderen i Danmark fordelt på indkomstgrupper og for sundhedsudgifterne i det danske sundhedssystem, hvis det antages, at hver 10 pct. stigning i tobakspriserne medfører et fald på 4 pct. i tobaksforbruget, jf. WHO's ”Tobacco Fact sheet” nr. 339 af 6. juli 2015?”

Svar:

I min besvarelse af spørgsmålet henholder jeg mig til følgende udtalelse fra Sundhedsstyrelsen:

”Sundhedsstyrelsen har indenfor den givne svartid ikke mulighed for at foretage nye beregninger af henholdsvis effekten fordelt på indkomstniveau og sundhedsudgifter ud fra WHO's estimerer.

Der er dog tidligere foretaget undersøgelser og vurderinger af, hvilken effekt stigning i prisen på tobaksvarer kan få på det samlede tobaksforbrug, samt effekten på forskellige indkomstgrupper og sundhedsomkostninger.

Sundhedsstyrelsens bidrag er ikke et direkte svar på det stillede spørgsmål men en redegørelse for relevante dele af den eksisterende danske litteratur på området.

Usikkerhed i vurderingerne

Estimering af fremtidige effekter af store prisændringer på tobaksprodukter indebærer en betydelig usikkerhed, idet helbredseffekten af tobaksrygning har en betragtelig latenstid, dels fra påbegyndt rygning til relateret sygdom og død indtræffer, dels fra ophør af rygning til betragtelig reduktion i overrisikoen for sygdom og død.

Den generelle vurdering er dog grundlæggende:

- En prisstigning vil give det største fald i rygeprævalens i lavere indkomstgrupper og blandt børn og unge.
- Der er betydelige sparede sundhedsomkostninger at hente ved et generelt fald i det samlede tobaksforbrug.
- En prisstigning har størst effekt på det samlede tobaksforbrug og dermed på den gennemsnitlige middellevetid og sundhedsudgifter, hvis der sker en generel prisstigning på alle tobaksvarer, således at der ikke sker en substitution.

Indkomstniveau

I Forebyggelseskommissionens rapport fra 2009 vurderedes det, at afgiftsstigninger på tobak påvirker alle rygere på tværs af indkomstgrupper men slår særligt igennem overfor lavindkomstgrupper, fordi tobak udgør en større del af det samlede forbrug hos rygere i lavindkomstgrupper. Lavindkomstgrupper har samtidig den højeste rygeprævalens. Det kan derfor forventes, at forbedringer i sundhed særligt vil slå igennem i disse grupper. Det er samtidig lavindkomstgrupperne, som det er vanskeligst at få til at ændre rygeadfærd ved hjælp af andre metoder, fx informationsindsatser.

Litteraturen viser, at sammenhængen mellem rygeadfærd og prisniveau er stærkest blandt de helt unge under 18 år og derefter aftagende op til 30 års-alderen. Det skyldes, at unge er mere prisfølsomme både i forhold til beslutning om at begynde og i forhold til at ophøre med at ryge. En prisstigning vil således have størst effekt på børn og unge og vil kunne forebygge rygestart i et vist omfang.

Sundhedsmkostninger

Forebyggelseskommissionens beregninger fra 2009 viser, hvor mange vundne leveår forskellige afgiftsstigningsniveauer kan forventes at medføre de første 10 år. Fx vil der kunne vindes mellem ca. 11.000 og 37.000 leveår de første 10 år ved en forhøjelse af tobaksafgifterne med 100 pct. i forhold til 2009 niveauet. Selvom levetidsgevinsterne er størst for personer, der påvirkes af afgiftsforhøjelser igennem hele livet, er der alligevel et betydeligt antal leveår at vinde allerede de første 10 år. Besparelserne vil vokse over en lang årrække, idet der vil gå mange år, før vi ser den sundhedsmæssige og sundhedøkonomiske effekt af, at de unge ikke startede med at ryge eller holdt op med at ryge i en ung alder.

Antal vundne leveår de første 10 år efter forhøjelse af tobaksafgifterne

Afgiftsændring	Gennemsnitlig pris, cigaretter	Scenarier	
Pct.	Kr. pr. 20 stk.	Forebyggelseskommissionen 2009	WHO
30	36	3.162	10.962
62	43	6.829	23.491
100	51	10.992	37.467
133	58	14.611	49.397

Antal vundne leveår under "Forebyggelseskommissionen 2009" scenarie er baseret på en priselasticitet på cigaretter på -0,12, mens scenariet "WHO" er baseret på WHO's vurdering af tobaksforbruget med en priselasticitet på -0,4. Tabellen er taget fra Forebyggelseskommissionens rapport. Tabel og udregning er Forebyggelseskommissionens.

Skatteministeriet har tidligere antaget en forbrugselasticitet på godt -0,1, som blev lagt til grund i Forebyggelseskommissionens rapport men forudsætter i den seneste grænsehandelsrapport en forbrugselasticitet på -0,4, jf. *Status over grænsehandel 2014*.

Statens Institut for Folkesundhed har i et notat i 2013 til Hjerteforeningen og Kræftens Bekæmpelse foretaget en beregning, der viser, at en stigning i prisen på 50 procent, svarende til en stigning fra 38 kr. for 20 stk. cigaretter til 57 kr. for 20 stk., vil medføre følgende:

- Frem til 2050 vil der være undgået:
 - o 7.300 sygdomstilfælde af iskæmisk hjertesygdom, KOL, karsygdomme i hjernen og lungekræft
 - o 9.300 dødsfald af alle årsager
- I 2050 vil befolkningen have vundet 88.000 leveår og 43.000 gode leveår.

Dansk Sundhedsinstitut (DSI) konkluderede i 2011 i en analyse for Hjerteforeningen, at en stigning i tobakspriser på 20 - 65 procent i forhold til 2009 niveauet vil medføre en besparelse over livstid på 1,8 - 5,9 mia. kr., hvoraf 0,7 - 2,2 mia. kr. er direkte sundhedsomkostning, og at besparelsen er størst hos de unge rygere, da de dels har et højere fremtidigt sundhedsforbrug, dels er mere prisfølsomme.

DSIs beregninger over forventede besparelser i totale livstidssundhedsudgifter ved en prisstigning på tobak på henholdsvis 20 %, 25 %, 45 % og 65 % ser således ud i mio. kr.:

Mio. kr.	20 % stigning	25 % stigning	45 % stigning	65 % stigning
Direkte udgifter	669	837	1.506	2.176
Produktionsgevinst	1.147	1.434	2.581	3.728
Total	1.817	2.271	4.088	5.904

”

Endvidere vil jeg henvise til, at Skatteministeriet oplyser, at afgifterne på cigaretter og tobak siden 2009 er forhøjet flere gange, og at gennemsnitsprisen er steget med mere end 10 kr. for en pakke med 20 stk. cigaretter. Korrigeret for pris- og indkomst-udviklingen i samme periode svarer det til en prisstigning på knap 20 pct.

Skatteministeriet har i svar på SAU alm. del spørgsmål 99 af 15. september 2015 redegjort for den forventede effekt af en fordobling af tobakspriserne på statens provenu med udgangspunkt i, at en 10 pct. prisstigning medfører et fald i forbruget på 4 pct.

Med venlig hilsen

Sophie Løhde / Erich Erichsen